

Chvalkovice | Detail mlýna

Identifikační údaje

Adresa	Chvalkovice - 683 41
Okres	Vyškov
Katalogové číslo	Burian 170
Katastrální území	Chvalkovice
GPS	49° 11' 9.3" 17° 7' 5.5"
Mapová značka	Holandský / Objekt s kompletní technologií
Poloha vůči obci	600 m JV od středu obce
Číslo kulturní památky	30362/7-3644 z r.1970 otevřít list NPÚ
Přístupnost	Nepřístupný
Rok stavby	1873
Rok zániku	

Stručný popis

Větrný mlýn holandského typu postavil roce 1873 Josef Vítek z pálených cihel. Mlýn má průměr 7,7 m, celkovou výšku 10,4 m a byl vybaven dvěma mlýnskými složenými, poháněnými zdola pomocí transmisí. Tloušťka zdí je 80 cm. Jeho syn Josef, který měl v mlynářství pokračovat, padl v první světové válce. Proto řemeslo musel převzít v roce 1920 jeho bratr Jan, do té doby ošetřovatel. Zvládl to však výborně, neboť mlýn nejen dobře provozoval, ale i nebývale modernizoval.

Po první válce byl borovicový les na hřebeni nad mlýnem již natolik vzrostlý, že mu vzal hodně nejlepšího větru. Proto musel mlynář hledat náhradní pohon. Do mlýna zabudoval benzínový motor. Když však v krátké době vzrostla cena benzínu ze 2,- na 24,-Kč předělal pohon na vodní páru vytvářenou ve vyvíječi spalujícím antracit. Před zapečetěním mlýnů v roce 1941 měl už připraveny i elektromotory. Modernizoval i vybavení mlýna. Vybavil ho válcovou stolicí na žito a pšenici, loupačkou, rotačními sítí, lanovým výtahem na dva pytle obilí a kapsovým výtahem, který vyvážel melivo do druhého podlaží do sít. To jsou v našich větrných mlýnech unikátní úpravy. Po válce se mlýn již nerozběhl. V roce 1972 byl mlýn ještě naprázdno roztočen a od té doby pomalu chátral. Škody uvnitř způsobili vandalové. Současný majitel, pravnuke posledního mlynáře, již začal s rozsáhlou opravou. V roce 2004 dal mlýnu novou šindelovou střechu včetně krovů. Následovat bude oprava vydrolených cihel ve zdivu, nové podlahy a hlavně nové perutě. Osamělá, cihlová stavba s novými perutěmi bude opět pěknou krajinnou dominantou. Mlýn je veřejnosti nepřístupný.

Historie

Architektura

Stav nemovitosti	Dochován bez nežádoucích přestaveb
Typ	Holandský
Dominantní stavební konstrukce	Zděná - cihlová

Historické prvky

Exteriér

- Natáčení (mlýna, střechy, turbíny)
- Okna
- Vikýř pro hřidelInteriér
- Natáčení (mlýna, střechy, turbíny)
- Schodiště

Parametry

Technologie

Technologické vybavení

- Existující obyčejné složení (Počet: 1)
- Existující umělecké složení (Počet: 1)

Popis technologického vybavení

Technologické vybavení

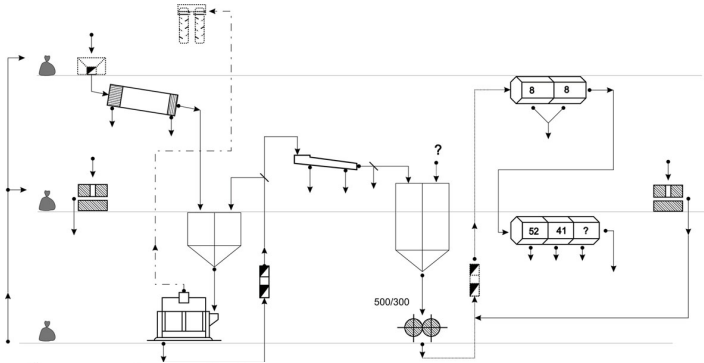
Stopy po neexistující mlýnské technologii

Doplňkový provoz

Doplňkový provoz - popis

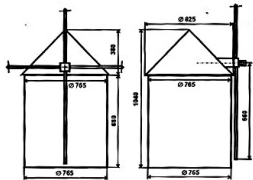
Historické prvky

- kapsový dopravník
- koukolník
- loupačka (Průmyslový)
- magnet
- mléčí kámen
 - francouzský kámen (Počet: 2)
- moučnice
- násypný koš
- natáčení perutí (Jak se natáčí: rumpálem)
- paleční kolo
- převody
- pytlový výtah
- svislá hřidel (Kovová)
- šrotovník
- transmise s řemenicemi (převody palci, převody ozubením)
- řemenice
- válcová stolice
- větrné kolo (perutě rovné)
- vodorovný hřidel - val
- vysévač hranolový (Průmyslový)
- výtahy a dopravníky
- zásobník

Chvalkovice - rozměry

Stránka

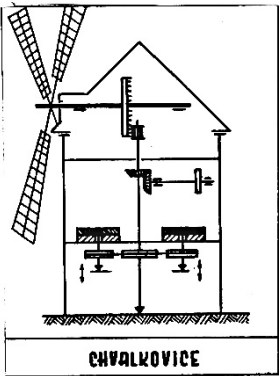
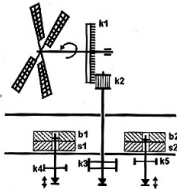
vnější rozměry pod střechou: průměr 765 cm tvar střechy: víceboký jehlan
vnější rozměry u země: průměr 765 cm výška ke střechě: 660 cm
výška celkem: 1040 cm rozměr střechy: průměr 825 cm, výška 380

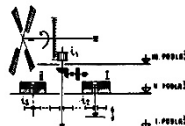
Chvalkovice - řevodv

Stránka

Hnací mechanismus (rozměry v mm)

VĚTRNÉ KOLO	průměr:	13200	počet křídel:	4
KŘÍDLO	délka:	3850	plocha (m2):	8,2
Smysl otáčení (pohled zvenku):		proti hodinovým ručičkám		
HLAVNÍ HRÍDEL	průměr:	500	délka:	6800
PALEČNÉ KOLO	K1 průměr:	2700	zubů:	90
	K2 průměr:	380	zubů:	12
DALŠÍ PŘEV. KOLA	řemenice K3 průměr:	1400	zubů:	
	řemenice K4 průměr:	900	zubů:	
	řemenice K5 průměr:	980	zubů:	
MLEČÍ KAMENY	běhoun B1	průměr: 1150	výška: 200	
	spodek S1	průměr: 1150	výška: 200	
	běhoun B2	průměr: 900	výška: 450	
	spodek S2	průměr: 900	výška: 200	

Por. č.	Lokalita	Typ	Větrné kolo			Převodové poměry				Poznámka	
			φ D	Plocha 1 křídla	Počet křídel	i ₁	i ₂	i ₃	i celk.		
1.	CHVALKOVICE okr. Vyškov	zděný	14000	Není možno zjistit. Chybí. Odměření ze staré fotografie ~10	4	7,66	1,55	1,47	Kameny I.: 11,9 Kameny II.: 11,3	Náhon dvoustupňový zdola. 2 složení, pohon řemenovými převody. Přídavné náhony pro pohon rotačního síta a výtahu na obilí.	
			Mlečící kameny			Schéma převodu					
			běhoun	spodek							
			φ výška	φ výška							
			mm	mm							
		Běhoun I φ 910 výš. 440	Spodek I φ 890 výš. 185								
		Běhoun II φ 910 výš. -	Spodek II φ 890 výš. -								

Vypište údaj a číselná značení strojově nezměnitelné
a vložte a přilepte oběma do 30 dnů!

Nevyplňujte: 5846/748W

Firma (jméno a přesná adresa): Jan Vilek Chrástkovice 91
ok. Vyškov p. tov. Fradlice, Morav.

MLYŇÁŘSKÉ ŮSTŘEDÍ
v PRAZE
Dělo 18.VIII.1939 Počet listů
Rejstřík 5396 Číslo 11108

Dotazník
k zápisu do mlynářského rejstříku

podle ustanovení vládního nařízení č. 362 ze dne 21. prosince 1938, kterým se provádí upravení státního výboru ze dne 27. října 1938, č. 258 Sb. z. n., o zřízení rejstříků a o rozšíření jejich výměry účelů.

1. Stanoviště mýlna.

Obec: Chrástkovice Osada (samota) _____
Číslo popisné 91 Pošta Lové Fradlice Telefon: poštovní úřad
v. Fradlice, č. 250 telefon _____ Stanice dráhy Kevnice
Politický okres Vyškov Mlýn leží v obvodu společenstva mlynářů
v Chrástkovice Katastrální čísla pozemků, na kterých stojí mýlna
i budovy pomocné 159 Pozemky tyto jsou zapisky
v pozemkové knize u okresního soudu v Gmelnice
Číslo vložek 102

2. Majitel.

Jako vlastníci mýlna v den 31. října 1938 byli v pozemkové knize zapiski (uveďte přesná jména, adresy a
výši jejich vlastnických podílů): Jan a Marie Vilkovi

Kdy nynější majitel (é) mlýn převzal (i)? r. 1934
Kdy byl předchozím majitelem? Jan Vilek

3. Provozovatel.

Jméno a adresa osoby nebo firmy, na její účet se mlýno provozoval dne 31. října 1938
Jan Vilek

15. SKLADIŠTĚ.
(Podle účinné k 31. října 1938.)

a) Skladiště na obilí.

Popsjte podrobně, kde a jakým způsobem jest u Vás ukládáno obilí určené ke zpracování ve mlýně!
U sýpek uvedte jejich polohu, umístění v buškové (třídící poschodí), zpláňob, jakým je obilí na sýpku dopravováno. Popisťte též přístroje strojní zařízení (rozměry všech strojů, jméno výrobce, výkon a účel, k jakému jsou používány, vše podle stavu k 31. říjnu 1938.)
Nemáte-li zvláštního skladiště na obilí, popište, kde a jakým způsobem obilí unkládajete!

P R Í K L A D :

1. Sýpku ve druhém patře nad bytu 4 X 5 X 2½ m., na sýpku dopravuje se obilí v putích, ze sýpky ke zpracování prostředím žlabkem. Ke třetímu patru obilí je na sýpku lukar na strojně pohon.
2. Na výčerpce podlaže mlýna je rolnák prostor 3 X 8 m. k uložení obilí v putích.

*Obilí skladám v podstatě v prvnímu patře
dopravuji se tam po zdvihu.*

Celkem je možno uložit 30-40 q obilí.

b) Skladiště na mlýnské výrobky.

Kolik užitečných podlah má skladiště?

_____. Nemáte-li zvláštního skladiště na mlýnské výrobky,
popište, kde a jakým způsobem jsou u Vás mlýnské výrobky ukládány:

výrobky ukládám ve mlýnském spížovním.

Celkem je možno uložit 30 q mlýnských výrobků.

Nezří-li zde dostatek místa, připojte zvláštní list!

5

Mlýn je připojen na síť elektrárny v dodavatelem proudu je firma
V kalendářním roce 1938 bylo odebráno KW hodin.

9. Daň z vožní síly.

Kolik jste zaplatil(i) v roce 1938 daně z vožní síly: paušálem K podle rejstříku K

10. Dopravní prostředky.
(Podle stavu k 31. květnu 1939.)

a) Jest ke mlýnu zavedena vlečka dráhy? (ano či ne)
b) Kolik má mlýn vlastních nákladních automobilů a užitkových zařízení: do 15 q
od 15–30 q přes 30 q

11. Zaměstnanci.
(Podle stavu k 31. květnu 1939.)

Počet úředníků počet dělníků kvalifikovaných počet dělníků pomocných
počet učtů 14335

12. Semelky.

Druh smlí a způsob zpracování:	Za celý kalendářní rok 1938, a) počet m důlků od 1. ledna do 31. prosince 1938 q	Za dobu od 1. ledna do 31. května 1939: o
1.	2.	3.
a) pšenice semleto		
b) žito semleto		
c) ječmene semleto na mouku		
d) ječmene zpracováno na kroupy semleto a semleto	10	2
e) oves zpracováno na oves loupáný a ovesné vločky		
f) kukurice semleto na mouku a šрупici		
g) brachu		
h) prosa		
ch) pohanky		
i) soji		
j) bobů		
Celkem a) až j)	10	2
Seřetováno, případně mačkáno ke krmným účelům (obilů, obilných zrnků i ostatních plodin celkem)		
	328	110

3280

3

[illegible]

V následujících tabulkách popište všechny stroje mlecí, šrotovací, mačkáci, rozměšňovací, tedy válcové stolice, kameny, šrotovničky, detacheury a podobně. Stroje uveďte v pořadí podle pracovního postupu (napřed pro mletí pšenice a pak žita) podle stavu k 31. říjnu 1938.

[illegible]

* U stolic dvoupárových uveďte rozměry každého páru válců zvlášť.

Pokračování na další straně

19

Pozna- tione	Druh	Značka výrobce	Barvy	Podst. materiál výrobek	V jakém stavě je předmět vstupní k	Za průběhu výroby
1	2	3	4	5	6	7

[illegible]

Popsaťe podrobně zařízen! na šrotování ke krmným účelům! U strojů uveďte jméno výrobce, rozměry, výkon, účel, k jakému jsou používány a jsou-li v provozu či nikoliv.

1. Protobrik prům 100 l. graný pon
p své káni na Novosadu

Neat-li pde dostatek mista, pñicovary'fidel list

12

V následující tabulce vyznačte množství obilí nebo jiných plodin, které bylo za možno vyznačeným způsobem zpracováno ve Vašem mlýně na zařízení podle stavu v den 31. října 1988, a to jednak za 24 hady a jednak nejvyšší množství jednotlivých druhů obilí a ostatních plodin, které bylo za možno vyznačeným způsobem zpracováno za celý kalendářní rok.

Přidana	Zdobou upravená	Výrobní náklady v Kč	
		za 10 kusů	za celý nář.
1	2	3	4
a) pláseče	mletí	5	400
b) šito	mletí	8	600
c) ječmen	mletí na mouku		
d) ječmen	na kroupy, krupky a krupel		
e) oves	na oves loupaný a ovesné vločky		
f) kukuřice	na mouku a krupici		
g) hrách			
h) proso			
ch) pohanka			
i) soja			
j) bobý			

účetní náklady výroby

obilí a ostatní plodiny	žroťování a mačkání k účelům krmným	24	1.000
---------------------------------	--	----	-------

SÍLAHO požadováno, zís náhože uvedená množstvá mŕžeet zpracořvátí (mltí) souřasné nebo střídavé a ještě tedy je Váš mŕnřn řazřen tak, abyřte mohli na př. souřasné souřltit řěněncí a řítto anebo mltí jen buř řěněncí nebo řítto, t. j. střídavé. Nemŕžetě řít zpracořvátí řvěřny řlody souřasně, řđřítě také řřřřny (řpolečně řazřřzenř pro mltř řěněncř ř řítto nebo ředostateř řohonu nebo malř řřřřnost řřřřřnř řřřřnř tak řěněnř podobně):

Albijn jest zarizen na stridave mlži
pro nedostatok miata. Wiže pri tom však
proták pracoviti stale.

Nemli-ii aile dostatek munda, rihipotte zvládá-li list.

18

Od toho dne uplynulo však už sedm měsíců, proto v dalším uveďte vše, co se po dni 31. října 1938 změnilo, a to zejména pokud jde o

majitele mlýna, provozovatele, živnostenské oprávnění, živnostensko-právní schválení provozovny, budovy mlýna, skladisté, pohon, čistiřna, stroje mlecí, stroje vysévací, stroje pomocné, speciální výroby, neoploštělé provozovny.

Všechny změny popište podle stavu ke dni, kdy vyplňujete tento dotazník! Byly-li v mezidobí postaveny nové stroje a zařízení, napište opět jejich druh (systém), jméno výrobce, rozměry a účel, k jakému jsou používány.

Nenli-ñi xde dostatek mirta, ofisioke xyläñni het:

Prohlašuji (eme), že veškeré tyto údaje a všechny další vysvětlivky k nim jsem (jsme) učinil(i) podle nej-
lepšího vědomí a svědomí.

ve Chvalkovicih dne 16/VII. 1939

Jan Visek
Vlastnoručně (firemně) podpis majitele

Jan Vitek
Vlastnoruční (firemní) podpis provoz

15

Současné fotografie - objekt v krajině

Současné fotografie -

technologické vybavení

Současné fotografie - interiér - detaily stavebních prvků

Současné fotografie -

interiér

Ostatní

Historické fotografie a pohlednice

